

členih 10, 11 in 12. Iz dolarskega posojila se uporabi za popravilo cest in vzdrževanje cest v Srbiji in Črni gori 23 milijonov dinarjev, za nove ceste v Srbiji in Črni gori 60 milijonov dinarjev, za nove mostove v Srbiji in Črni gori 20 milijonov dinarjev. Slovenija dobi vsega skupaj samo 2.600.000 dinarjev, a Srbija, Črna gora in Makedonija okroglo 140 milijonov dinarjev, to je 560 milijonov kron.

To so naravnost strašne svote. Tako je začela vladajoča srbska radikalna stranka plačati naše kraje. Ti Slovenec plačuj, da boš črno gledal, a dobiček od tega naj imajo samo srbski kraji.

V sredo, dne 20. junija je prišel ta predlog srbske radikalne vlade, ki nosi znak vnebovpijoče krivice, pred finančni odbor narodne skupščine. Jugoslovanski klub so v tem odboru zastopali poslanci Vesenjaki, Žebot in Kulovec. Imeli so poverjeno težko nalogo, da skušajo izpodbiti grdo nakano vladnega predloga.

Zalibog imajo srbski radikali kot vladinovec absolutno večino tudi v finančnem odboru. Oni lahko počenjajo kar hočejo. To pa le po zaslugi zagrebskega Radića, ki je ostal s svojimi 70 poslanci doma za pečjo. Ko bi bil Radić prišel v Beograd v parlament, bi bila srbskim radikalcem odvzeta v finančnem in drugih odborih večina. V tem slučaju bi stalo proti 130 glasovom srbskih radikalov in z njimi zvezanimi nemškimi poslanci ter Turki iz Makedonije okoli 180 poslancev drugih strank. Samo Radić je kriv, da je sedanja vladna večina v parlamentu tako »svinjsko« gospodari.

Ko je torej 20. junija prišlo do razprave radi omenjenih predlogov vlade, so naši zastopniki skoro osamljeni dolge ure se borili proti velškanski krivici, ki se nam godi. Poslanec Žebot in Vesenjaki sta pri vsakem paragrafu in stavku stavila spreminjevalne predloge in jih utemeljevala stvarno in podprla z dokazi in številkami. Navzoča sta bila pri seji tudi finančni minister in minister za ceste.

Poslanec Žebot je med drugim stavil te-le predloge:

1. Da se za okrajne ceste v Sloveniji zviša državni prispevek za 2 in pol milijona dinarjev.

2. Da se zgradbo novih cest v Sloveniji določi potrebna svota, kakor je predlagala gradbena sekcija v Ljubljani. (Tu prideta predvsem v poštev cesta Veljka—Apačka kotlina na Štajerskem in cesta Saje—Begunje na Kranjskem).

3. Da se poddržavijo najbolj rabljene okrajne ceste v Sloveniji v izmeri 1.376 km, kakor je že 16. decembra 1921 predlagala gradbena direkcija v Ljubljani. Za prve tri mesece predlaga v to svrhu 4 milijone dinarjev.

Po hudi in ostri razpravi so vladinovec sklenili, da ostane pri njihovem vladnem predlogu. Sklenili so, da naj finančni in gradjevinski minister skupno določita, koliko bosta odvzela od milijonov, ki so določeni za Srbijo in koliko se bo določilo za naše predloge.

V četrtek, dne 21. junija je ob začetku seje poslanec Žebot ponovno stavil predlog za ceste v Sloveniji in še dostavil, da se cestarjev v Sloveniji nikakor ne sme odstaviti.

Cela stvar pride še v razpravo v celo zbornico in sicer ob priliki, ko se bo razpravljalo podrobno o dvanajstih. Tudi tu bodo naši poslanci zopet zastavili vse moči, da dosežejo za Slovenijo, kar nam gre.

Težke so borbe, ki jih bojujejo poslanci Slovenske ljudske stranke v parlamentu. Posebno težavno stališče imajo radi tega, kar hrvaških Radićevih poslancev ni na pomoč. Srbske stranke imajo večino in nas preglašujejo. Krivic, ki se nam godijo, so sokrivi tisti volilci, ki so glasovali dne 18. marca za Radića ali za Nemce. Radić shranjuje ameriške dolarje, a nemški poslanci so se popolnoma prodali srbski vladni radikalni stranki.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Radikalna vlada je po hujšanju demokratov popolnoma zavozila v skrajno protislovensko in protihrvatsko politiko. Najslabši napad na Slovenijo in Hrvatsko tvorita vojni in davčni zakon. Pri vseh predlogih glede vojaštva, ki jih stavijo naši poslanci v imenu pravice, človečnosti in kulture, so demokrati najzagrizenjši nasprotniki in celo za batine so glasovali. Ko se je govorilo o kreditih za ministrstvo poljedelstva, je povdarjal naš poslanec Krajnc, da vlada vedno naglašuje agrarni značaj naše države, ne izvaja pa iz tega dejstva potrebnih posledic. Doslej se nobena vlada ni brigala za poljedelstvo, kakor bi to bilo potrebno, a najmanj za poljedelstvo v Sloveniji, čeprav si je znal slovenski narod, dokler je bil avtonomen, urediti svoje gospodarstvo tako, da so kmetje vkljub nerodovitnosti zemlje mogli živeti doma. Sedaj pa bo moral naš kmet propasti, kr mu bo zadel smrtni udarec novi vojni in davčni zakon. Zato zahteva slovenski kmet avtonomijo, da si sam uredi postave v svojo in splošno korist. Slovenski kmet hoče plačevati one davke, ki si jih bo sam določil in bo tudi nadziral, kam ti davki gredo, da se bodo uporabljali za napredek ljudstva, ne pa kakor sedaj, ko gre polovica davka za vojsko, katere je polovica nepotrebna.

Radi silnega davčnega vijaka so spori celo med radikalnimi poslanci in kmetje pravijo ministrom: »Vam gospodje je lahko, vi ostanete v Beogradu, mi pa moramo med kmete in povedati, da bodo 6 kratne davke plačevali.« — Ministri pa pravijo, da se davki morajo

sprejeti, ker drugače pade vlada in bi lahko volitve vodila kaka druga stranka.

Nedeljsko zborovanje Radićeve stranke v Zagrebu, na katerem bi pa nastopil tudi dr. Trumbić ter odgovarjal Pašiću glede napačnih trditvev o ustvaritvi Jugoslavije, je vlada prepovedala in to zopet dokazuje, da prevladujejo v njej zaslepljeni ljudje, ki odklanjajo vsak sporazum.

V BOLGARIJI

se kmetje še vedno borijo proti vladi in Stambolijski je še kot mrtev strašen za gospodo, ker kmet ne bo dal iz rok, kar je dobil pod njegovim vodstvom in bo prej ali slej zatrl nasilno domačo in tujo gospodo. Kmeti pokret vodi tovariš pokojnega Stambolijskega Rajko Daskalov, ki je bil zastopnik prejšnje bolgarske vlade v Pragi. V Pragi je ostal ter osnoval zastopstvo in vodstvo bolgarskih republikancev.

V ALBANIJI

se je začelo od strani vlade delo za proglasitev monarhije in ustoličenje nemškega princa Wieda kot kralja, proti temu pa vstaja severni plemen, ki zahteva ljudsko glasovanje glede monarhije ali republike.

Vlada se za vse predloge ni zmenila, proti ustašem je poslala svojo vojsko, ki je pa doživela že več porazov. Za monarhističnem gibanjem v Albaniji stoji Italija, ki zasleduje svoje posebne namene, in v zvezi je vse to s preobratom v Bolgariji in pa z delovanjem ruskih carističnih generalov, kakor je zloglasni Wrangel.

Italija.

Fašistovska vlada pripravlja nov volilni zakon, ki bi večinski stranki dal na račun manjših strank kar največ mandatov in bi slovenska in nemška narodnostna manjšina ostala brez zastopstva. Fašistom so posebno nevarni popolari ali Ljudska stranka.

Sv. stolica je v svojem glasilu priobčila uradno izjavo, v kateri naglašuje, da sv. stolica stoji izven vseh političnih strank in da ni v nikakvi zvezi z ljudsko stranko. To izjavo skušajo fašistovski krogi izkoristiti proti popolarom, češ, da sv. stolica odgovornost za njihovo delo odklanja.

Fašisti poznajo, da jim z izjavo sv. stolice ni nič pomagano. Zato skušajo od vatikana izsiliti odločnejšo izjavo proti popolarom. Fašistični in polfašistični listi očitajo sv. stolici, da je s svojo izjavo zavzela »prekomodno stališče«.

Fašistični strah pred popolari je, kakor se vidi, zelo velik. Pomagalo pa jim to ne bo nič. Zastonj pričakujejo liberalci (kakaj to so fašisti), da jim bo Cerkev pomagala oslabil stranko katoliškega ljudstva.

RUSIJA.

Trocič je izjavil na nekem zborovanju v Moskvi: »Naše razmerje do Anglije še ni trdno in Rusija utegne naleteti na nove nevarnosti. Ruski odgovor na angleške zahteve je bil diktiran od sledečega razmišljanja: Če so Angleži velikodušni, smo mi še velikodušnejši. Ako oni nočejo vojne, je tudi mi nočemo. Brezuspšen pa bo ostal vsak poskus, da se postopa z Rusijo kot s kako kolonijo v svrhu izkoriščanja. Dokler pa mednarodni položaj ni ustaljen, mora Rusija misliti na svojo obrambo. Sovjetska vlada vodi nacionalno politiko in spoštuje pravice vseh narodov, ki se nahajajo v sovjetski federativni republiki. Tako je centralna sovjetska vlada v Moskvi na primer omogočila vsem sovjetskim federativnim republikam na vzhodu, da te same razpolagajo s svojim bogastvom in da same upravljajo in vodijo svoja podjetja. V Turkestanu pa je organizirana narodna armada, ki stoji sicer pod vrhovnim centralnim vodstvom, a mora sama skrbeti za varstvo svojih mej.«

Napovedanih shodov na Petrovo in v nedeljo, 1. julija ne bo!

Politični položaj v Beogradu je tako važen, da zahteva prisotnost vseh poslancev Jugoslovanskega kluba. Radi važnosti političnega položaja odpadejo shodi, ki so bili napovedani za Petrovo 29. t. m. in sicer za Petrovo v Št. Lenartu ter v Ptuj in za nedeljo 1. julija za Maribor levi in desni breg ter Slov. Bistrico v dvorani rokodelskih pomočnikov v Muriboru. Kakor hitro bo politični položaj vsaj nekoliko razčiščen, bodo prihiti naši poslanci med volilce in jim poročali o položaju.

Iz delovanja naših poslancev.

Demokrati za surovo nasilje pri vojaki. Vsak Slovenec že zna dovolj iz poročil iz časnikov in tudi iz pripovedovanja naših fantov vojakov, koliko da morajo slovenski in hrvaški fantje-vojaki pretrpeti v garnizijah po Srbiji, Bosni, Črnigori in ob albanski meji. Za zboljšanje žalostne usode naših fantov vojakov se je edino zanimal ter neustrašeno potegoval naš Jugoslov.

klub. Sedaj pripravljajo v narodni skupščini novi vojaški zakon in se vršijo tozadevna posvetovanja v takozvanem vojnem odseku. V tem vojnem odseku je posebno delaven naš poslanec Bedjanič, ki je zahteval na odsekovi seji dne 23. t. m., da se ukine vsaka telesna kazen pri vojaki. Proti predlogu poslanca Bedjaniča so glasovali demokratje. Demokratje dr. Kukovec in Zerjav so že pod prejšnjo vlado vedno lagali o svojih izjavah v parlamentu, kako se našim fantom pri vojaki godi dobro, kako da so zadovoljni in si ne želijo prav nobenega zboljšanja razmer. Kakor demokratje so izjavljali tudi samostojni. Ostanke demokratske stranke, ki so še prišli pri zadnjih volitvah v parlament, pa so še tudi sedaj za batnanje slovenskih naših fantov. Slovenci, dobro si zapomnite za prihodnost, kdo bo kriv in odgovoren za bodoče vojaške batine!

Za odpravo takse za vozove na vzmetih (fedrah) je v finančnem odboru dne 20. junija nastopil v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec Žebot. V obširnem in stvarno utemeljenem govoru je dokazoval navzočim ministrom in poslancem, kako velike krivice se godijo našim ljudem glede tega davka. V Srbiji plačujejo samo veliki bogataši ta davek, a pri nas v Sloveniji neusmiljeno iztirjajo te takse celo od vozov, s katerimi vozijo občine bolnike, zdravnike, duhovnike, invalide. Davčne, oziroma finančne oblasti kljub nebrojnim naredbam še danes prav ne vedo, kateri vozovi so po zakonu podvrženi taksi. Finančni minister je odgovoril, da se bo zakon o taksah spremenil in tedaj bo minister naredbo skušal omiliti. Vladna večina je zopet glasovala proti našemu predlogu. Ne bo prej bolj, dokler ne dobimo svoje lastne kase. Zatorej ostanimo trdni pri svoji zahtevi: Finančna avtonomija Slovenije je edina naša rešitev. Druge rešitve za nas ni!

Občine v Sloveniji ter opravljanje županskih, oziroma tajniških poslov. Poslanec SLS Nemanic je dne 21. junija govoril v skupščini med drugim sledeče: V Srbiji imajo občinske tajnike, ki prejemajo gotovo svoto iz drž. blagajne. Pri nas v Sloveniji pa imamo občine, imamo občinske tajnike, za katere politična oblast, oziroma ministrstvo, notranjih zadev ne prispeva niti vinarja. Naše občine so v sedanjem času preobremenjene z različnimi državnimi deli, tako da danes župani izvršujejo 60% državnih poslov. Pomislimo samo, koliko imajo župani opravila s popisovanjem trena ali s popisovanjem mladeničev ob času rekrutovanja, s popisovanjem ob času žetve, setve itd. Župani so s tem delom tako preobremenjeni, da morajo imeti pomoč, ako hočejo skrbeti za svoje gospodarstvo. Poznam pri nas kmete-župane, ki morajo, ker nimajo tajnikov, ker občine nimajo sredstev, da bi jih vzdrževale, po dnevi delati na polju, po noči pa delati s peresom za državo, da rešijo zadeve, katere politična oblast zahteva od njih. Za vse to ne dobijo od države niti vinarja. (Poslanec Žebot zakliče: Dobivajo brce! Župane smatra vlada za svoje hlapce!) Če vsled preobilice poslov ne morejo vsega pravočasno in redno izvršiti, se proti njim uporabljajo vse mogoče sekature in kazni in se jim tako odvzame še tisto zadnje veselje do državne uprave, kateri žrtvuje svoje zdravje in svoj nočni počitek. Zato zahtevamo od g. ministra, da upošteva zahteve naših županov, da tudi oni dobe primerno odškodnino za delo, katero vršijo v prid države. So pa še druge težave, ki jih imajo župani pri nas v Sloveniji in s katerimi so združeni tudi občutni stroški. Naši župani imajo navadno po 300 do 1000 K letne nagrade kot nekako odškodnino za svoj trud. Vojaška uprava pa zahteva od njih, kakor sem že prej rekel, vse mogoče stvari. Dasi to ne spada v to ministrstvo, vendar je dolžnost ministra notranjih zadev, da bi se v tem oziru tudi zavezal za naše župane pri vojnem ministrstvu. Vojaška uprava namreč zahteva od naših županov, da morajo ob poklicu rekrutov peljati mladeniče na dotično komando, kamor spadajo. Ako bi se že določilo, da spremljajo vse mladeniče iz svoje občine naenkrat, bi to še šlo in bi bili tudi stroški primeroma majhni. Sedaj pa morajo spremljati enkrat mladeniče, ki so potrjeni k pehoti (pešadiji), drugič one, ki so potrjeni k konjenici, tretjič zopet one, ki morajo k neboraki četi in čez par mesec zopet one, ki marajo odriniti k vojni mornarici. Umevno je, da so s tem spremljanjem rekrutov združeni veliki stroški, za katere pa država ne plača prav nobene odškodnine. Pri nas imajo občine, ki so oddaljene od železnice po pet, šest ali še več ur, tako da župan, oziroma njegov namestnik, ki spremlja potrjene mladeniče, izgubi po dva dni. Je torej popolnoma krivično, da se nalaga tako breme občini. Mi imamo skušnje že od prej, da so se naši rantje vedno točno odzvali poklicu vojaških oblasti, da sami šli vsak k svojemu polku in zopet sami prišli nazaj. Jaz bi tukaj predlagal, če je v naši državi že tako urejeno, da mora župan spremljati rekrute in vsled tega izgubi po dva dni časa, da mu država izplača za to primerno odškodnino.

Za po toči poškodovane občine v ptujskem in rogaškem okraju sta poslanci Vrečko in Vesenjaki skupno z ostalimi tovariši vložila interpelacijo za nujno odpravo in odpis davka. Na prošnjo obeh poslancev je okrajno glavarstvo že izvršilo uradno cenitev škode, ki znaša v nekaterih občinah do 100 odstot. (Crmožiše in Zetale). Poslanei so storili svojo dolžnost, če bo tudi vlada storila svojo, bomo videli.

Naša poslanca za nadaljevanje dela na novi žel. progi Murska Sobota—Ormož. Naša dva prekmurska poslanca Klekl in Šiftar sta posredovala te dni pri ministru za javna dela glede nadaljevanja dela nove železniške proge Murska Sobota—Ormož. Na posredovanje ravnokar omenjenih poslancev je dovolil minister za nadaljevanje del kredit 5 milijonov dinarjev.